

Landelijk Netwerk Veilig Thuis

Vaste commissie voor VWS

Verzonden per e-mail:
cie.vws@tweedekamer.nl

Utrecht, 12 april 2018

Ons kenmerk: 201804-01CvD
Betreft: position paper Evaluatie Jeugdwet (34880-1)

Geachte leden van de commissie,

Met het oog op het rondetafelgesprek Evaluatie Jeugdwet d.d. 23 april 2018 heeft u het Landelijk Netwerk Veilig Thuis verzocht om een position paper over de eerste evaluatie van de Jeugdwet.

Hierbij stuur ik u namens het Landelijk Netwerk Veilig Thuis ons position paper.

Vanzelfsprekend zijn we bij eventuele vragen over onze zienswijze bereid u een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

A.P.J. (Tanno) Klijn
Voorzitter Landelijk Netwerk Veilig Thuis

Position paper Eerste evaluatie Jeugdwet

Veilig Thuis is het centrale advies- en meldpunt voor iedereen van 0-100+ jaar die met huiselijk geweld en/of kindermishandeling te maken heeft of krijgt. Niet alleen voor slachtoffers en plegers, ook voor bezorgde omstanders en professionals. Veilig Thuis is er voor kinderen en volwassenen die hulp nodig hebben. Veilig Thuis geeft niet alleen advies, maar zorgt er samen met andere professionals ook voor dat samen met het gezin veiligheid wordt hersteld. Veilig Thuis is wettelijk bevoegd om te onderzoeken of er al dan niet sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. De 26 Veilig Thuis organisaties in Nederland werken samen in het Landelijk Netwerk Veilig Thuis.

Stellingname nodig

Iedereen vindt - als we er over praten in gezelschap - huiselijk geweld en kindermishandeling onacceptabel. Tegelijkertijd stellen we vast dat er jaarlijks nog te veel slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling te betreuen zijn en dat dit aantal niet afneemt. Blijkbaar is de norm van geen geweld en mishandeling in de praktijk niet voor iedereen vanzelfsprekend en handelt nog niet iedereen passend als deze vormen van geweld en mishandeling worden geconstateerd.

Het Landelijk Netwerk Veilig Thuis acht het daarom van belang dat we in Nederland een duidelijke opvatting hebben over wat we veilig en gezond opgroeien en opvoeden vinden, dat deze stellingname expliciet wordt uitgedragen en dat we zorgen bespreekbaar maken en acteren op het moment dat we een vermoeden hebben van huiselijk geweld en kindermishandeling. De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een zaak van ons allemaal.

Gezamenlijke ambities en heldere rolverdeling gewenst

De decentralisatie van verantwoordelijkheden aan gemeenten heeft een positief effect gehad op Veilig Thuis. Door de herpositionering van taken voelen en nemen gemeenten meer verantwoordelijkheid en gemeenten hechten belang aan een goed functionerend Veilig Thuis.

Gemeenten en Rijk kunnen elkaar, ieder vanuit hun eigen rol, versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Tegelijkertijd stellen we vast dat de ambities van het Rijk en de ambities van onze opdrachtgevers, de gemeenten, niet in alle Veilig Thuis regio's naadloos op elkaar aansluiten. We nemen waar dat Rijk en gemeenten soms apart van elkaar opereren in vergelijkbare rollen. Het is voor Veilig Thuis organisaties ineffectief om in dit spanningsveld te opereren. Gezamenlijke ambities en een heldere rolverdeling tussen de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten en de systeemverantwoordelijkheid van het Rijk zijn wenselijk én nodig. Daarbij is een belangrijk aandachtspunt dat gemeenten en het Rijk een gedeelde opvatting hebben over de rol van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd in het gedecentraliseerde stelsel.

Beeld evaluatie

Veilig Thuis herkent de aanbevelingen uit de wetsevaluatie. Een aantal specifieke aanbevelingen en verbeterpunten willen we graag onder uw aandacht brengen.

a. Doorontwikkeling nodig

Het Landelijk Netwerk Veilig Thuis herkent het beeld uit de eerste evaluatie van de Jeugdwet, vooral op het punt dat de gewenste transformatie weliswaar op gang is gekomen, maar nog verder vorm moet krijgen. Dit is ook bij Veilig Thuis aan de orde.

Per 2015 zijn de advies- en meldpunten kindermishandeling en de steunpunten huiselijk geweld samengevoegd tot de nieuwe organisaties Veilig Thuis. Hiermee kwam een samenvoeging van culturen, systemen en werkwijzen tot stand. Dergelijke veranderprocessen vergen tijd. Door de komst van de Jeugdwet zijn lokale innovatieve initiatieven tot stand gekomen. Deze goede initiatieven vergen de komende tijd echter nog verdere uitwerking, ook door Veilig Thuis.

De verantwoordelijkheden zijn gedecentraliseerd, maar open is gebleven hoe deze taken en bevoegdheden in de praktijk moeten worden uitgewerkt. Enerzijds leidt dit tot lokale en regionale verschillen, anderzijds heeft dit bij de Veilig Thuis organisaties een eigen beweging op gang gebracht, waarmee het samenwerkingsverband van het Landelijk Netwerk werd gevormd. De Veilig Thuis organisaties werken hiermee gezamenlijk aan eenduidige uitwerking van werkwijzen en kwaliteitsstandaarden.

Door de doorontwikkeling van de uitvoeringspraktijk lijkt voor Veilig Thuis een incongruentie te ontstaan tussen de huidige werkwijzen en de wetgeving. Dit is voor alle betrokkenen, cliënten, samenwerkingsorganisaties en gemeenten onwenselijk. De wetgeving was voor de 'oude' advies- en meldpunten kindermishandeling nog passend, maar bij het ontstaan van de nieuwe Veilig Thuis organisaties is ingezet op een ander en breder werkproces dat begint met triage en daarna verschillende opties kent. Bij de doorontwikkeling van producten verkennen we waar een aanpassing in de juridische basis nodig lijkt om aan te sluiten bij de uitvoeringspraktijk.

b. Samenhang kan beter

Veilig Thuis is een nieuwe organisatie die - in tegenstelling tot de voormalige advies- en meldpunten kindermishandeling - niet behoort tot de Jeugdwet, maar omwille van de verbreding en integratie met steunpunten huiselijk geweld valt onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Veilig Thuis is een goed voorbeeld van verbinding tussen wettelijke systemen; de wetgever heeft namelijk koppelingen tussen de Jeugdwet en Wmo gemaakt. Hierdoor kan Veilig Thuis relaties leggen tussen huiselijk geweld en kindermishandeling en integraal werken voor de brede doelgroep van iedereen van 0-100+ jaar.

De Jeugdwet geeft een impuls aan het creëren van meer samenhang. Veilig Thuis ziet dit terug aan de samenwerkingsafspraken die er met andere organisaties tot stand zijn gekomen.

Aandachtspunt is dat de Jeugdwet als effect heeft dat de focus op jeugd blijft en deze doelgroep daarmee een status aparte krijgt. Hiermee wordt aan gezinsdynamiek voorbijgegaan, hetgeen passende oplossingen voor problemen kan belemmeren.

c. Regeldruk is niet verminderd, knelpunt kwaliteitsregistraties professionals

Een van de aanbevelingen uit de evaluatie is te komen tot een reductie van de diversiteit van gemeentelijke regelingen waarmee professionals worden geconfronteerd.

Veilig Thuis ervaart echter nog geen volledige ontschotting. Leidend moet zijn wat de meest effectieve inzet voor betrokkenen is, ongeacht het regime waar deze inzet onder valt. Veilig Thuis werkt gemeentegrenzen overschrijdend en heeft daardoor nog last van regeldruk.

Daarnaast wordt de ruimte voor professionals in de praktijk van Veilig Thuis beperkt waar het gaat om verplichte registraties voor het kwaliteitsregister. Vanaf de start van Veilig Thuis is in een AMvB vastgelegd dat Veilig Thuis onder de verantwoorde werktoedeling van de Jeugdwet valt. Onderdeel van deze verantwoorde werktoedeling is registratie bij Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), waarin professionals van Veilig Thuis worden geregistreerd. In de uitvoering van deze registratie lopen alle Veilig Thuis organisaties tegen het probleem aan dat Veilig Thuis professionals met de doelgroep 0-100 jaar werken, terwijl het SKJ alleen op jeugd is gericht. Dit heeft onder andere tot

gevolg dat medewerkers trainingen op de volwassendoelgroep - bijvoorbeeld voor ouderenmishandeling - niet kunnen registreren en niet geaccrediteerd kunnen worden.

d. Blijvende aandacht voorkomen wachtlijsten

Het voorkomen van wachtlijsten en het halen van doorlooptijden blijven belangrijke aandachtspunten. Soms kan het echter in het belang van het onderzoek of de cliënt zijn om gemotiveerd af te wijken van doorlooptijden. Alleen samen met gemeenten kunnen we ervoor zorgen dat iedere Veilig Thuis organisatie structureel over voldoende mensen en middelen beschikt om de capaciteit op orde te houden.

e. Kwaliteit en professionaliteit lokale teams belangrijk

Veilig Thuis onderschrijft het belang van voldoende professionaliteit in de breedte (domein overstijgend) en in de diepte (met specialistische kennis) van de lokale teams. Integrale kennis van thema's helpt bij het signaleren en handelen om veiligheid voor betrokkenen te creëren. Gemeenten zijn met de komst van de Jeugdwet in een unieke positie gezet om een sleutelrol te vervullen om het domein overstijgend werken te stimuleren. Voor Veilig Thuis, die werkt met een bredere doelgroep dan alleen jeugd, kan deze sleutelrol veel effect sorteren.